

Desmuntar la cultura administrada per reconstruir la política cultural

Published by [Interacció](#) [1] on 06/11/2014 - 13:50 | Last modification: 17/08/2026 - 09:30

Aquest article de José Ramón Insa Alba, escrit en plena crisi econòmica i institucional formula una crítica radical al model de política cultural que s'ha consolidat durant els anys de creixement. El seu interès rau menys en oferir un model alternatiu acabat que en qüestionar els pressupòsits que han convertit bona part de l'acció cultural pública en programació, consum i visibilitat.

Insa parteix d'un diagnòstic contundent: les polítiques culturals han quedat atrapades en allò que denomina «**econoteisme**», una subordinació de la cultura a criteris econòmics, productius i de rendibilitat. Aquesta lògica hauria afavorit una cultura concebuda com a mercaderia, una administració centrada en distribuir activitats i una valoració de l'acció pública basada en resultats quantitatius, assistència i impacte mediàtic. La crítica arriba també als plans estratègics i a la «culturometria» quan substitueixen el pensament sobre la funció social i simbòlica de la cultura.

«La funció de la cultura pública no és generar mercat sinó estructura cultural que pugui evolucionar de forma independent.»

Aquesta frase concentra el desplaçament que proposa l'article. Davant la cultura entesa com un flux continu d'esdeveniments, Insa reivindica processos capaços de generar coneixement, expressió, deliberació i capacitat col·lectiva. El ciutadà deixa de ser concebut principalment com a usuari o consumidor i passa a formar part de la producció mateixa de la cultura. La cultura local esdevé així un laboratori social en què ciutadania, creadors, institucions i altres agents poden construir significats i responsabilitats compartides.

El text desplega aquesta proposta mitjançant conceptes deliberadament provocadors: **cultura atonal, cultura directa, procomú, posteventisme o gestió zombi**. Amb aquestes figures, l'autor descriu unes institucions que continuen reproduint formes de gestió malgrat haver perdut capacitat per interpretar les transformacions socials. La resposta passa per desinstitucionalitzar la cultura, entesa no com una retirada dels poders públics, sinó com l'abandonament del seu paper de concessionaris i distribuïdors. Insa defensa institucions capaces de compartir coneixement i decisió, treballar amb estructures obertes i incorporar experimentació, hibridació i intel·ligència col·lectiva.

La proposta desemboca en una defensa de la **cogestió de la cultura com a bé comú**. Ni l'administració ni la ciutadania poden atribuir-se per si soles la capacitat d'ordenar la vida cultural. La política cultural hauria de crear condicions per a la creació, la reflexió, la crítica, la comunicació i el desenvolupament col·lectiu. En aquest marc, la sostenibilitat cultural no deriva principalment de garantir recursos o mercats, sinó de construir una estructura social de coneixement que reforci la capacitat crítica de la ciutadania.

Nota de l'editor (2026). Llegit avui, el text conserva la vigència i la força de la seva crítica a l'espectacularització de la cultura, a la confusió entre política cultural i programació i a la necessitat de revisar les relacions entre institucions i ciutadania. També mostra clarament el context intel·lectual i polític de 2012: l'oposició entre mercat i comunitat apareix formulada en termes taxatius i conceptes com participació, procomú o intel·ligència col·lectiva són investits d'una capacitat transformadora que avui requeriria més matisos. Precisament aquesta radicalitat permet llegir l'article com un document significatiu d'un moment en què la crisi econòmica va obrir una discussió profunda sobre la legitimitat, les funcions i les formes de governança de les polítiques culturals.

Referència

Insa Alba, J. R. (2013). Deconstrucción y políticas públicas de cultura. *Periférica Internacional. Revista para el análisis de la cultura y el territorio*, 14, 73–95. [Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: participació cultural

Tags: pensament cultural

Tags: valor públic de la cultura

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2014/cultura-administrada>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e140277_1.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/5428>